

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon pappien muuttuneet asenteet homoseksuaalisuutta kohtaan

VÄITÖSKIRJATUTKIJA, TM LAURA KALLATSA

LAURA.KALLATSA@UEF.FI

Väitöskirja

Millaisia käsityksiä ja perusteluja Suomen evankelis-luterilaisen kirkon papeilla on samaa sukupuolta olevien parisuhteista?

- 1) Miten pappien asenteet homoseksuaalisuutta kohtaan ovat muuttuneet viimeisen kymmenen vuoden aikana?**
- 2) Millaisia käsityksiä papeilla on samaa sukupuolta olevien yhdessä elämisen tavoista?
- 3) Millä perusteilla papit kannattavat tai vastustavat samaa sukupuolta olevien avioliiton kirkollista siunaamista tai avioliittoon vihkimistä?

Tutkimusaineisto

- Aineisto kerätty keväällä 2017 sähköisellä kyselylomakkeella
- 534 vastaajaa
- Kvantitatiivisen aineiston pohjalta julkaistaan tutkimus ensi vuoden aikana (Kallatsa & Kiiski)
- Väitöskirjani pohjautuu pääasiassa kvalitatiiviseen aineistoon: Etsin perusteluja pappien asenteille ja käsityksille

”Miten suhtautumisesi homoseksuaalisuuteen on muuttunut viimeisen kymmenen vuoden (2008-2017) aikana ja mikä on vaikuttanut muutokseen/muuttumattomuuteen?”

- 207 pappia (n. 39 % vastanneista) kertoo, että heidän asenteensa ovat muuttuneet
- 167 papin asenteet ovat muuttuneet aikaisempaa ymmärtäväisemmiksi ja myönteisimmiksi homoseksuaalisuutta kohtaan
- 40 papin asenteet ovat muuttuneet aikaisempaa kielteisemmiksi ja varautuneemmiksi
- Huom! Asenteiden muuttuminen johonkin suuntaan ei välttämättä kerro siitä, mitä papit ajattelevat homoseksuaalisuudesta. Asenteet ovat esimerkiksi voineet muuttua aikaisempaa kielteisemmiksi, mutta pappi voi kuitenkin suhtautua homoseksuaalisuuteen hyväksyvästi.

Pappien (N=207) esittämät perustelut muuttuneisiin asenteisiin homoseksuaalisuutta kohtaan.

Perustelu	Ymmärtäväisemmiksi muuttuneet asenteet	Kielteisemmiksi muuttuneet asenteet
Henkilökohtaiset kohtaamiset homoseksuaalisesti suuntautuneiden ihmisten kanssa	78	4
Asian saama julkisuus ja yleinen asennemuutos kirkossa ja yhteiskunnassa	50	30
Lisääntynyt tieto (homo)seksuaalisuudesta	45	3
Raamattu, teologia ja omassa uskonelämässä kasvaminen	36	8
Työ kirkossa	16	9

Henkilökohtaiset kohtaamiset

YMMÄRTÄVÄISEMMIKSI MUUTTUNEET (78)

Kun jokin asia tulee itseä lähellä ja henkilökohtaisesti todeksi, siihen on helpompaa suhtautua hyväksyvämmiin.

”Mitä lähemmäs ja tutummaksi asia on omaa elinpiiriä tullut, sitä avoimemmaksi ja luontevammaksi suhtautuminen on muuttunut.” (N10)

Kohtaamiset homoseksuaalisesti suuntautuneiden ihmisten kanssa ovat olleet myönteisiä ja keskustelut avartavia.

”Radikaalisti. [...] Kohtaamieni ihmisten tapaaminen on auttanut minua ymmärtämään homoseksuaalisuuden todellisen olemassaolon [...]. Heidänkin on saatava tulla kaapista ulos ja elää hyväksytyinä tasa-arvoisina ihmisinä [...]” (M201)

Ymmärrys siitä, että ihmiset eivät ole itse valinneet seksuaalista suuntautumistaan.

”Homoseksuaalien kohtaaminen on auttanut ymmärtämään, että kyse ei useinkaan ole ihmisen omasta valinnasta.” (M264)

KIELTEISEMMIKSI MUUTTUNEET (4)

Epämiellyttäviä kohtaamisia ja kokemuksia.

”Minulla on jonkin verran kavereita, jotka ovat homoseksuaaleja. 10 vuotta sitten minulta kysyttiin: vihkisinkö heidät? Vastasin en. Ystävyys meni. Olen havainnut, että homoseksuaalien kanssa pitää olla aina samaa mieltä. Muuten he laittavat välit poikki. Se on ikävä asia. (N132)

”Kärjistynyt; aktiivihomojen aggressiivisuus toisinajattelevia kohtaan.” (M179)

”Ikävä kyllä suhtautuminen asiaan on tullut negatiivisemmaksi, kun olen tavannut niin monta epämiellyttävää sukupuolineutraalia avioliittoa väkisin ajavaa ihmistä. [...]” (N490)

Julkisuus ja asennemuutos

YMMÄRTÄVÄISEMMIKSI MUUTTUNEET (50)

Aiheesta on helpompi keskustella, koska asia on ollut paljon esillä julkisuudessa.

”Avoin keskustelu on vapauttanut itseäni keskustelemaan.”
(N249)

Pyrkimys pysyä balanssissa sosiaalisen ympäristön kanssa.

”Vuosien myötä olen huomannut ja vähän järkyttynytkin, kuinka monet kristityt kannattavat homoseksuaalista toimintaa ja vaativat homohäitä kirkkoihinkin. Tällaiset käsitykset ovat laajentaneet ajatteluani ja ymmärrystäni homoseksuaalisuudesta. [...]” (M291)

KIELTEISEMMIKSI MUUTTUNEET (30)

Pieni vähemmistö saa suhteettoman suurta huomiota.

”[...] Koko prosessi on selvästi homojen itsensä ja median suuri markkinavoitto, josta totuus pysyttelee kaukana.” (M179)

Pelko, että ihmisten asenteita pyritään tietoisesti muuttamaan myönteisiksi homoseksuaalisuutta kohtaan.

”Surullinen olen siitä, miten ihmisiä ajetaan ja aivopestään tähän uuteen oppiin. Erityisen surullinen olen nuorten puolesta, joita houkutellessaan tähän.” (M169)

Huoli siitä, miten perinteisesti ajatteleville käy (vrt. naispappeuskysymys).

”Median kautta tuleva paine on tehnyt minut varovaisemmaksi puhumaan asiasta julkisesti. Pelkään kirkon konservatiiveihin kohdistuvan painostuksen lisääntyvän tässä asiassa tulevaisuudessa.” (M123)

Tieto homoseksuaalisuudesta

YMMÄRTÄVÄISEMMIKSI MUUTTUNEET (45)

Usean alan tutkimustieto seksuaalisuudesta:

”Tieteellisen tiedon [...] lisääntyessä vahva myönteisyys.”
(N50)

Teologinen tutkimustieto:

”Luin eksegetiikan kirjoista siitä, mitä homoseksuaalisuus merkitsi kreikkalaisen ja roomalaisen kulttuurin aikana; oli kysymys aivan jostain muusta kuin nykyaikana.” (N443)

Tieto siitä, että homoseksuaalisuus ei ole itse valittua ja se on luonnollinen osa ihmistä.

”Olen etsinyt tietoa ja tullut entistä vakuuttuneemmaksi homoseksuaalisuuden luonnollisuudesta yhtenä monista suuntautumisista.” (N84)

KIELTEISEMMIKSI MUUTTUNEET (3)

Tutkimustieto ei vakuuta ja papit kokevat joutuneensa perehtymään asiaan.

Kielteisemmäksi. [...] olen joutunut pohtimaan suhtautumistani homoseksuaalisuuteen enemmän kuin koskaan.” (N310)

Raamattu, teologia ja omassa uskonelämässä kasvaminen

YMMÄRTÄVÄISEMMIKSI MUUTTUNEET (36)

Uskonnollinen ajattelu muuttuu eri elämänvaiheissa muun ajattelun mukana.

”Huomattavasti sallivammaksi. Ottaen huomioon ihan jo ikäni, kymmenen vuoden aikana olen kasvanut aikuiseksi, ja siinä samalla ajatukset kasvaneet monessa asiassa, niin myös tässä.” (N79)

”Oma avioero on ehdottomasti lisännyt omaa suvaitsevaisuuttani [...]” (M96)

Raamatun ydinsanomien löytäminen.

”Yhä syvempi tutustuminen kristinuskoon ja Kristukseen rakkauden mallina on lisännyt tätä suvaitsevaisuutta.” (N80)

KIELTEISEMMIKSI MUUTTUNEET (8)

Raamatun kielteisen kannan kirkastuminen.

”Olen tullut selvästi kriittisemmäksi, samalla oma suhtautumiseni on selkeytynyt aiemmasta myönteisesti suhtautuvasta ja sen jälkeisestä epäselvästä suhtautumisesta. Perehtyminen Raamattuun, kirkon uskoon ja kristilliseen ihmiskuvaan on selkiyttänyt paljon. [...]” (M335)

”Sukupuolineutraalin avioliittolain tuleminen voimaan pakottaa selvittämään sitä, että homoseksuaalisuuden toteuttaminen on syntiä. [...] (M352)

Asia on ekumeenisesti ongelmallinen.

”Hieman kriittisemmäksi [...]. Ekumenian näkökannat. (N281)

Työ kirkossa

YMMÄRTÄVÄISEMMIKSI MUUTTUNEET (16)

Paljon sielunhoitotyötä tekevät selektiivipapit suhtautuvat kaikista ymmärtäväisimmin.

”Myönteiseksi sielunhoitotyössäni. Todellisuus tuli vastaan.” (M73)

Homoseksuaalisesti suuntautuneet ihmiset ovat kirkon jäseniä.

”Olen tavannut heitä toimituksissa: kastanut lapsia ja toimittanut rukoushetken parisuhteensa rekisteröineiden kanssa.” (N492)

”Sateenkaariperheiden ilmaantuminen esim. perhekerhoihin on haastanut tarkentamaan asennetta. Tavallisten seurakuntalaisten välitön ja hyväksyvä suhtautuminen antaa mallin siitä, mitä on armollisuus ja laupeus arjessa.” (N106)

KIELTEISEMMIKSI MUUTTUNEET (9)

Kirkko on liian liberaali.

”[...] olen huomannut tämän mielten muokkaustyön, joka on ollut käynnissä jo pitemmän aikaa kirkon sisällä.” (M169)

Kirkon piirissä toimivat tahot, jotka ajavat voimakkaasti seksuaalivähemmistöjen oikeuksia

”[...] on muuttunut kielteisemmäksi lähinnä epäreilun taktiikan takia, jossa väkipakolla yritetään ajaa sukupuolineutraaliin avioliittoon vihkimistä myös kirkon sisään.” (M63)

”Olen tullut entistä kriittisemmäksi sen vuoksi, että [...] Tulkaa kaikki ym. järjestöt propagoivat niin paljon homoseksuaalisuuden puolesta.” (M28)

Haastava kysymys papeille

”Minun suhtautumiseni on muuttunut avarammaksi homoseksuaalien kohtaamisten kautta. Toisaalta näen Jumalan Sanasta, että homouden harjoittajat eivät peri Jumalan valtakuntaa. Tässä minulla on sisäinen ristiriita valmis. Minulla ei ole helppoja vastauksia tähän vaikeaan kysymykseen.” (M259)

”Kuva on tullut ristiriitaisemmaksi. Olen tutustunut moniin homoseksuaaleihin, heistä osa on minulle läheisiä. [...] Tämä ihmisen kehityksen kirjo ja valinnaisuus ovat hankalia. Näin ulkoapäin katsottuna näyttää siltä, että joillekin homoseksuaaleille itselleen seksuaalisuus voi olla synti ja rikkovaa, toisille taas siunaus ja ilo. Tämä jännitteisyys on olemassa mielessäni ja siksi tuntuu hankalalta lähteä hakemaan puolta.” (M244)

Kiitos!

LAURA.KALLATSA@UEF.FI

